

ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

...Школалъул ц1акъго к1вар бугеб масъалъун ккода г1ун бач1унеб г1елалъе щулияб ва гъваридао лъайкъей, гъезуль гъеб лъай практикаялда х1алт1изабизе бажари ва ругъунльи лъугъинаби, дунялалдехун материалистияб бербалагы бижизаби.

Авар литературияб мац1алъул къуч1 ккода болмац1, амма литературияб мац1 бечельзице к1вар бугеб маг1данльун ккода киналго диалектал ва наречиял. Цогидал мац1азго г1адин, авар мац1алъги г1аммаб куцалда т1олго маг1арулазул рух1ияб бечельни жанибе бачуна.

Ахираб заманалда г1исинал миллатазул мац1ал церет1еялде ц1ик1к1араb к1вар къолеб буго. Гъел миллатазул рук1а-рахъин цебет1еялдаго цадахъ, гъезул мац1алги бечельула, церет1ола ва хадубкунги гъел церет1езаризе руго.

Школалда авар ма1 мальиялда цереч1арал масъалаби.

Авар ма1 школалда лъазабиялда цереч1арал масъалабильун ккода: ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби, пасих1го ц1али камилъизаби ва каламалъул культура борхизаби.

Школалда авар мац1 мальиялъул мурад буго: ц1алдохъабазе фонетикаялъе, лексикаялъул, раг1и лъугъинальул ва хисияльул, грамматикаялъул, стилистакаялъул х1акъалъуль лъайшвей, жамг1ияб г1умруялда жаниб гъельул к1варалъул х1акъалъуль баянал къей, бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул иш камилъизари, лъималазул раг1ул нахърател бечельизаби.

V - IX классазда авар мац1алъул курсалъул г1уц1и

Рахъдал мац1алъул программаялда рекъон, V - IX классазда ц1алдохъабазда мальизе ккода фонетика, графика, лексика, раг1и лъугъин, грамматика (морфология, синтаксис). Гъединго ц1алдохъабазда лъазе ккода стилистикаялъул ва мац1алъул х1акъалъуль г1аммал г1елмиял баянал. Ц1алдохъаби ругъунльизе ккода бит1ун хъвазе, бит1ун ц1ализе, калам г1уц1изе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Авар мац1алъул материал гъадин бикъун буго: V, V1 ва VII классазда мальула фонетика, лексика, раг1и лъугъин, морфология ва бит1унхъвай. Синтаксис лъазбула VIII - IX классазда. Амма синтаксисалъул ва лъалхъул ишарабазул х1акъалъуль бишун г1адатал (авалиял) баянал V классалдаго къола, морфологияб курс синтаксисалъул къуч1алда лъазабизе, калам цебет1езабиялъул ва пунктуациялъул х1алт1аби гъаризе рес бук1ине. Гъел церехун рехсарал рахъзазул х1исабги гъабун, программаялда материал линейно-ступенчатый принципалда рекъон къун буго. Гъединаб принципиги къоч1ое босун, «лексика», «раг1и лъугъин», «предметияб ц1ар» г1адал темаби V ва VI классазда, «глагол» V, VI ва VII классазда къун руго. «Бит1араб ва хъвалсараб калам» абураб тема V ва IX классазда мальулеб буго. Хут1арал темаби цадахъго мальизе рихъизарун руго. Такрарлъулел темаби хадусел классазда мальула гъваридго ва г1ат1идго. Гъединго программаялда дандч1вала байбихъул классазда лъималаз лъай- хъвай гъабурал темабиги. Гъединал темаби г1ат1идго мальизе ккода.

Программаялда т1олабго материал къун буго лъималазул г1елазул хасльабиги х1исабалде росун .

Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби ва гъел пасих1го ц1ализе ругъун гъари.

Школалда авар мац1 мальияль ц1алдохъабазул логикияб пикру ва калам цебет1езабула.

Калам цебет1езабиялъе цоцада хурхараб лъабго нух буго.

Калам цебет1еяльул т1оцебесеб нух буго авар мац1альул дарсазда лъималазул раг1ул нахърател бечед гъаби.

Авар мац1альул дарсазда лъималазул раг1ул нахърател бечед гъабула бат1и-бат1иял словариял х1алт1абаздалъун, учебникада ругел ругъунльияльул х1алт1абазул текстаздалъун, к1алзул ва хъавул изложенияздалъун, сочиненияздалъун.

Ц1алдохъабазулгун словарияб х1алт1и гъабулельул, гъел, жалго жидедаго ч1ун, рич1ч1уларел раг1аби ратизе, гъезул магТна учителасда гъикъизе ругъун гъари, словарараздаса бит1ун пайда босизе лъай - бишунго к1вар бугел х1алт1абильун ккода.

Калам цебет1езабияльул к1иабилеб нух буго авар литературияб мац1альул раг1аби лъугъинальул, гъел дандряяльул, предложениял г1уц1ияльул, бит1ун ц1алияльул ва гь. ц. нормаби лъай. Гъеб рахъаль программаялда (жиб-жиб темаяльул к!иабилеб пунктада гъоркь) ч1ванкъог1ун бихъизабун буго щибаб классалда лъималазе щвезе кколеб лъайги лъугъине кколеб бажариги.

Калам цебет1езабияльул лъабабилеб нухги буго авар мац1альул дарсазда бат1и-бат1ияб темаяльул ва жанральул материалазда т1асан ц!алдохъаби к1алъазе ругъун гъари.

Калам г1уц1изе ц!алдохъаби ругъун гъариялье лъик1алан заманги бихъизабун буго. (Авар мац1алье рихъизарурал саг1тазул щуто бут1а гъабун цо бут1а). Калам г1уц1изе ругъун гъари ц1ик1к1ара б к!вар бугеб иш бугельул. гъельие мац1альул программаялда жиб-жиб классалье бат1аго темабиги къун руго.

Ц1алдохъана сда лъазе ккода тексталда т1ад х1алт1изе, гъельул аслияб пикру батизе, къокъаб ва г1ат1идаб план г!уц1изе, гъелда рекъон материал тартибалдеги ккезабун, (бицуни хъванги) изложение т1обит1изе.

Авар мац1альул дарсазда к1вар къезе ккода ц!алдохъабазул к1алзул монологияб калам камилльизабиялде. Гъельие г!оло ц1алдохъаби т1амизе ккода бат1и-бат1иял темабазда т1асан к1алъазе.

Т1олабго лъаг1алида жанир гъарурал х1алт1абаздалъунги, изложенияздалъунги, сочиненияздалъунги ц1алдохъабазуль бит1ара б к1алзул ва хъавул калам г1уц1ияльул бажари лъугъине буго.

Изложениязе текстал ва сочинениязе темаби т1аса рищулеб мехаль, гъел тарбия къеяльул ва г1елмияб рахъальян дандекколел рук1ине ккода.

Ц1алдохъабазул калам цебег1езабиялье бихъизабураб лъабабго нухаль гъезул каламалъуль дандч!валел г1унгут1аби ва гъалат1ал т1аг1инаризе квербакъула.

Ц1алдохъабазул калам цебет1езабиялда бухъара буго пасих!го ц!ализе лъазабияльул ишиги.

Пасих1го ц1алияльул ругъунльаби камилльизаризе художествиял текстал (хабар, маргъя, кеч1) росула.

Пасих1го ц!ализе лъимал ругъун гъариялье синтаксис лъаяльулги к1удияб к1вар буго. Гъель рес къола калам камил гъабизе ва цебет1езабизе.

Бит1унхъваяльул рахъаль бажари борхизабула, бат1и-бат1иял тайпаяльул (г1инзула, берзула, кант1изарияльул, баян гъабияльул, творческий г1адал) диктантал гъарун. Авар мац1альул дарсазда юги предметазулгун бухъен

Школалда ц1алдохъабаз аслияб куцалда лъазабула литературияб мац!. Гъединлъидал шулияб бухъен бук1ине ккода адабиятальул курсальулгун. Гъениб к1вар къезе ккода

художествиял асаразде. Гъель рес къола мац!алъул цо-ци хасльаби цереч1езаризе, раг1аби х1алт1изариялда, грамматикиял формабазда, бат1и-бат1иял синтаксисиял г1уц1абазда, текстальул бут!абазул ва предложениязул бухъеналъул къаг1идабазда, калам х1алт1изабиялъул бат1и-батТиял рахъазда хурхарал суалал баян гъаризе.

К1удияб к1вар буго г1урус мац1алъулгун бухъен кквеялъулги. Гъельги рес къола к1иябго мац1алъул грамматикиял г!аммал ва хасал рахъал ч1езаризе, ай цого классалда гъеб к!иябго лъазабулелъул, гъезул дандекколелги кколарелги рахъазул х1исаб гъабун, дарскъей чара гъеч!еб методикияб къаг1идальун ккола. Гъебго абизе бегъула школалда лъазабулеб къват1исеб пачалихъалъул мац!алъул х1акъалъулъги.

Авар маң1 5 класс

№	Дарсил тема	Чан саг1ат	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рөкъобе х1алт1и
1	Раг1ул г1уц1и.	1	Такрар гъаби	1. Цебекқун малъун бук1араб материал такрар гъаби; 2. Суффиксазул кумекалдаљун раг1аби лъугъинаризе лъай. 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	§ 1 гъум. 5-6
2	К1ирекъарал х1арпал	1	Такрар гъаби	1. К1ирекъарал х1арпал хъвалел раг1аби такрар гъари; 2. Цо мухъидаса цогиялде раг1и бикъун боси такрар гъаби; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	§ 3 гъум. 7 5-6 предложение г1уц1изе
3	Каламалъул бут1аби. Предметияб ц1ар.	1	Такрар гъаби	1. Предметияб ц1ар падежазде сверизабизе лъай; 2. Предметияб ц1аргун предложениял г1уц1изе лъазе; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	§ 4-6 гъум 8-9
4	Прилагательное Ц1арубак1	1	Такрар гъаби	1. Прилагательное ва ц1арубак1 такрар гъаби; 2. Каламалъуль гъель х1алт1изаризе лъай; 3. Прилагательноязул ва ц1арубак1азул бит1унхъвай рак1алде щvezабия; 4. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	§ 7-8 х1. 29 гъум. 12
5	Глагол. Раг1абазул диктант	1	Такрар гъаби	1. Глагол, глаголалъул заманаби, г1адатал ва жураарал глаголал такрар гъари; 2. Бит1унхъваялъул ц1алдохъабазул бажари ц1ехей ва борхизаби; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	§ 9-11 гъум. 12-14
6	Диктант. Гъалбаң1ги гъойги	1		1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул бугеб бажари	Малъараб материал такрар гъаби

			ц1ехей; 2. Хъбавул калам цебет1езаби.	
7	Синтаксис ва пунктуация Раг1абазул дандрай. Диктанталъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул дандраялъе баян къезе; 2. Аслияби нахъбилъларабги раг1и батизеги бат1а гъабизеги ругъун гъари; 3. Каламалъул бут1аби такрар гъари; 4. Диктанталъул анализ гъаби
8	Предложение. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул х1акъалъуль бич1и къей; 2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
9	Хабарияб, суалияб ва т1алабияб предложение. Ax1ул предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул тайпабазул бици; 2. Хабариял, суалиял, т1алабиял ва ax1ул предложениял бит1ун ц1ализе ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
10	Сочинение. Хасалихълъи	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъи сочинение хъвазе ругъун гъари; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокъи жеги ц1ик1к1инаби; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
11	Предложениялъул членал. Подлежащее	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Предложениялъул бет1ерал членал такрар гъари; 2. Предложениялда жаниб подлежащее батизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
12	Сказуемое	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Сказуемалъе баян къезе; 2. Ц1алдохъаби предложениязда жанир сказуемое батизе ругъун гъари ва гъельие сувал къезе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
13	Бит1араф дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби предложениязда жанир бит1араф дополнение батизе ругъун гъари;

			2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.	
14	Определение	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Определение бет1ераб гуреб член бук1ин бич1ч1изаби; 2. Определениялъул х1акъалъуль бич1и къей; 3. Предложениялда жаниб определение батизе ругъун гъари; 4. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
15	Хъвалсараб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб дополнениялъе баян къезе; 2. Предложениялда жаниб батизе лъай; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
16	Х1ал. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1алалъул х1акъалъуль баян къезе; 2. Предложениялда жаниб х1ал батизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
17	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложение членазде биххизе лъай; 2. Т1ирит1арал ва т1ирит1ич1ел предложениял рат1а гъаризе лъай; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
18	Тайпа цоял членалгун предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Тайпа цоял членазе баян къезе; 2. Тайпа цоял членазуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
19	Хит1аб	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Х1ит1абалъе баян къезе; 2. Хит1абгун предложениял г1уц1изе ругъун гъари; 3. Предложениялъул гъеб бат1а гъабизе лъай; 4. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби.
20	Контролияб диктант. Мут1иг1лъулареб ордек	1	Хал гъаби	Малъараб материал такрар гъаби

21	Г1адаталги журагалги предложениял	1	Калам цебет1езаби	1. Г1адатаб ва жубараб предложениязе баян къей; 2. Г1адатал предложениял соузазул кумекалдальун жураразде сверизаризе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби.	§ 25 х1. 199 гъум. 69
22	Бит1араb калам	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бит1араb каламалъе баян къезе; 2. Бит1араb каламалъулъ лъалхъул ишараби лъеязе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби.	§ 26 х1. 215
23	Диалог	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Диалогалъе баян къезе къезе; 2. Диалог г1уц1изе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби.	Суалал гъум. 77
24	Фонетика ва графика. Каламалъул гъаркъал ва гъел лъугъунеб куц	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гъаркъида ва x1арпалда гъоркъоб бугеб бат1алъи лъай; 2. Каламалъул лугбузулгун лъа1-хъвай гъаби; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 28 гъум. 79- 80
25	Рагъарал ва рагъукъал гъаркъал	1	Ц1ияб мат. малъи	1.Рагъаралги рагъукъаги гъаркъазда гъоркъоб бат1алъи бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 29 х1. 239 гъум. 86
26	Алфавит	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Тартибалда бит1ун алфавит лъай; 2. X1арпги гъаракъги цоцаздаса бат1а гъабизе лъай.	§ 30 гъум. 89-93
27	Е,Ё,Ю,Я x1арпал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Е,Ё,Ю,Я x1арапаз раг1ул авалалда ва рагъарал гъаркъазда хадуб к1иго гъаракъ бихъизабулеb бук1ин лъай; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 31 гъум. 93-95 х1. 259 гъум. 96
28	Изложение. Калам цебет1езаби. Ясги ц1ц1еги	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1валзул ва хъавул калам цебет1езаби.	Изложениялъе x1адуризе
29	Изложение. Ясги ц1ц1еги	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби

30	Тъва б	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Тъва б маг1арул мац1алда т1убазабулеб хъулухъ; 2. б ва Т ругел раг1аби бит1ун хъвазе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 32 гъум. 96-97
31	Слог ва раг1и бикъун боси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Слогалъе баян къезе; 2. Раг1и бит1ун, слогазде бикъизе лъай ва цо мухъидаса цоги мухъиде бит1ун босизе малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 33 гъум. 98-101 х1. 269 гъум. 100
32	Ударение. Раг1ул фонетикияб разбор гъаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ударениялъе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазе байбихъул классазда щвараб бажари ударение лъезе жеги камил гъабизе; 3. Фонетикияб разбор гъабизе малъизе; 4. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	§ 34 Суалал гъум. 105
33	Калам цебет1езаби. Контролиял суалазе жавабал къей	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Фонетикаялъул ва графикаялъул х1акъалъуль ц1алдохъабазул лъай борци, г1амлъизаби ва камил гъаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Гъум. 105-106
34	Лексика. Лексикаялъул х1акъалъуль бич1ч1и. Раг1ул маг1на	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Лексикаялъул х1акъалъуль бич1ч1и къезе. 2. К1алзул калам цебет1езаби.	§ 35 х1. 283 гъум. 108
35	Эркенаб диктант. Гъалбац1ги гъойги	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби.	Малъараб материал такрар гъаби.
36	Цо маг1наялъул ва г1емер маг1наялъул раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цо маг1наялъул ва г1емер маг1наялъул раг1абазе бич1ч1и къезе; 2. Г1емер маг1наялъул раг1абигун предложениял г1уц1изе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	36 х1.297 гъум. 112
37	Раг1ул бит1араб ва	1	Ц1ияб дарс	1. Раг1ул бит1араб ва	§37

	хъвалсараб маг1на		малъи	хъвалсараб маг1на бук1унеблъи лъай; 2. Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1наялда предложенияял г1уц1изе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	гъум.112,113
38	Омонимал	1	Ц1ияб мат. малъи	1. Омонимазе баян къезе; 2. Мисалал рачине ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§ 38 x1 305 гъум. 116
39	Синонимал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Синонимазе баян къезе; 2. Синонималгун предложенияял ургъизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§ 39 x1. 312 гъум. 117
40	Антонимал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Антонимазе баян къезе; 2. Омонимаздаги, синонимаздаги, антононимаздаги гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизабизе; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§ 40 x1. 316 гъум. 118
41	Такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Цереккун дарсазда малъараб материал такрар гъаби; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	Гъум.119-120
42	Нижер хъизан. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде, яцал- вацалязде рокъи жеги ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	Сочинениялъе x1адуризе
43	Нижер хъизан. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде, яцал- вацалязде рокъи жеги ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	Цебе малъараб материал такрар гъабизе
44	Раг1и хиси. Раг1и лъугъин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1и хисизе гъабизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Раг1и лъугъунеб къаг1ида бихъизаби; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§41 x1.325 гъум. 121
45	Раг1ул ахир ва аслу	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул ахиралъе ва аслюялъе баян къезе; 2. Ц1алдохъаби ругъун гъаризе раг1абазулъ ахир ва аслу батизе; 3. К1алзул ва хъбавул	§ 42 гъум. 122,123

				калам цебет1езаби	
46	Раг1ул къибил	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул къибилалъе баян къезе; 2. Раг1абазулъ къибил батизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§43 х1. 340 гъум. 125
47	Суффикс	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Суффиксалъе баян къезе; 2. Суффиксалъул кумекалдалъун раг1аби лъугъинаризе ругъун гъари; 3. Раг1ул разбор гъабизе ругъун гъари; 4. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§44 х1. 351 гъум. 128
48	Контролияб диктант. Туристасе насиҳ1ат	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвяялъул ва лъалхъул ишараби лъяялъул дараже борцине	Малъараб материал такрар гъаби
49	Раг1ул къибилалъуль гъаркъазул хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1ул форма хисулаго, къибилалъуль ругел гъаркъазул хиси бихъизаби; 2. Мисалал рачине ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§45, гъум. 129
50	Рагъарал гъаркъал хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазулъ рагъарал гъаркъазул хиси кколеб бук1ин бихъизаби; 2. Чадил къимат гъабизе кколеб бук1ин бихъизабизе; 3. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§46 х1. 362 гъум. 131
51	Рагъукъал гъаркъал хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул форма хисулаго, цо-цо раг1абазулъ гъаркъал хиси бихъизаби; 2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§47 х1. 370 гъум. 133
52	Раг1аби лъугъин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1аби лъугъунел къаг1идаби рихъизари; 2. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	§48 х1. 380 гъум. 135 Суалал гъум. 136
53	Калам цебет1езаби. Къункъра (Изложение бищун)	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
54	Морфология. Предметияб ц1аралъул	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъе баян къезе; 2. Рекъель к1удияб хазина	§49 х1. 387 гъум. 139

	грамматикиял г1аламатал			бук1ин лъай; 3. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	
55	Предметиял ц1арал предложениялъул членаллъун х1алт1изари	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялъул членал ва каламалъул бут1аби такрар гъари; 2. Предложениязуль предметиял ц1арал ратизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§50 x1. 406 гъум. 143
56	Хасал ва г1аммал ц1арал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хасалги г1аммалги ц1аразда гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§51 x1.415 гъум. 146
57	Предметияб ц1аралъул жинс	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул жинсал рак1алде щвезаризе; 2. Суалаздалъун жинс бат1а бахъизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§52 x1.424 гъум. 149
58	Предметияб ц1аралъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметияб ц1аралъул формабазе баян къезе; 2. Цо форма цогиялде хисизе ругъун гъари 3. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§53 x1.435 гъум.153
59	Калам цебет1езаби. Сураталдаса сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъбавул каlam цебе т1езаби; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокъи жеги ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гъаби
60	Глагол. Г1аммаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1. К/б такрар гъари; 2. Глаголалъе баян къезе; 3. Глаголалъул грамматикиял г1аламаталгун лъай- хъвай гъаби; 4. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§54 гъум. 157-162
61	Рухъарал ва т1адч1арал глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рухъаралги т1ад ч1аралги глаголазда гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. Рухъарал ва т1адч1арал глаголал рат1а гъаризе ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъбавул каlam цебет1езаби	§55 x1.464 гъум. 164
62	Жинсиял ва жинсиял турел глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жинсал такрар гъари; 2. Жинсиял ва жинсиял	§56 гъум. 165-166

				гурел глаголазул бицине; 3. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	
63	Глаголияб ц1ар	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалдаги глаголалъул ц1аралдаги гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. Глаголияб ц1ар бат1а гъабизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§57 x1.473 гъум. 167
64	Глаголалъул заманаби. Араб ва бач1унеб заманалъул глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Араб ва бач1унеб заманаби рат1а гъаризе лъай; 2. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§58, 59, 60 гъум. 169-173
65	Г1ахъалаб ва гъанже заманалъул глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1ахъалаб ва бач1унеб заманалъул глаголазе баян къей; 2. Тексталъулъ г1ахъалаб ва бач1унеб заманалъул глаголал ратизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§60, 61 x1.500 гъум. 176
66	«Бук1ин» глагол заманабазде хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманаби такрар гъари; 2. «Бук1ин» глагол заманабазде хисизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§62 Суалал гъум. 179
67	Глагол такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Глаголалъул разбор гъабизе ругъун гъари; 2. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
68	Контролияб диктант. Т1абиг1иял бечельабаздаса бит1ун пайды босизе	1	Х1асил гъаби	Ц1алдохъабазул бит1унхъвялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул даража борци	
69	Щуабилеб классалъул материал такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Щуабилеб классалъул материал такрар гъаби; 2. Малъараб г1амлъизаби; 3. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Предметияб ц1ар ва глагол такрар гъаби
70	Х1асил гъабиялъул дарс	1	Х1асил гъаби	1. Малъараб материал такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	

V классальул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал.

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

раг1ул бит1араб ва хъвалсараб, г1емер ва цо маг1на бук!ин, омонимал, синонимал ва антонимал;
раг1ул фонетикияб, морфологияб ва г1уц1ияльул разбор гъабизе;
бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениял г1уц1изе;
г1адатал предложенияздаса соузаздалъунги соузал гъеч1огоги жуарал сок1к1арал
предложениял г1уц1изе;
къолболь хиси ккодел предметияз ц!аралдул г1емерльул форма бит1ун лъугынабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккода:

Орфографияльул рахъальян: г1адамазул ва географиял ц1аразуль, къват1азул, байданазул
ва пачалихъиял байрамазул ц1аразулл к1удияб xlarp хъвазе;
т1ахъазул, газетазул, журналазул, суратазул, кинофильмабазул, литературиял асаразул
ц1аразул бет1ералда к1удияб xlarp хъвазе ва кавычкаби лъезе;

Пунктуацияльул рахъальян: хит1абазуль лъалхъул ишараби лъезе; жуарал сок1к1арал
предложениязуль запятаял лъезе;

тайпа цоял членазуль ва бит1араб каламгун предложенияльул лъалхъул ишараби лъезе.

Орфоэпияльул рахъальян:

геминатал ва лабиалиял гъаркъал бит1ун рахъизе; бак1альул диалекталде дандеккун
литературияб мац1алъуль ругел бат1и- бат1иял гъаркъал бит1ун рахъизе.

Калам г1уц1ияльул рахъальян:

текстальул тема ва аслияб пикру ч1езабизе;
хабарияб текстальул г1адатаб план г1уц1изе;
дурусго ва къоқъо хабариял текстал рицине ва хъвазе;
бихъизабураб темаялда т1асан сочинение хъвазе;
жинцаго гъабураб xlalг1ул xlakъальуль хабар хъвазе ва бицине;
жиндирго пикру баянго, дурусго бицине, берцинго хъвазе, xlажат гъеч1еб такрарльи
биччангут1изе, жиндирго каламалъуль лексикиял синонимал xlalt1изаризе.

Авар маң1 6 класс

№ п/п	Дарсил тема	Сар1тазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаяльуаб къо-мон1
1	Авар маң1алъул х1акъальуль къокъаб баян	1	Ц1ияб дарс мальи	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. 6 кл. авар маң1гун лъай- хъвай гъаби	Х1. 1, гъум. 3 (рек1ехъе)	
2	Лексика ва фразеология. 5 абилеб классалда мальарааб лексика такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Лексикаяльул х1акъальуль баян такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§1 Х1.5 гъум. 9	
3	Киназго х1алт1изарулен раг1аби	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Лит. маң1алье баян къезе; Раг1ул аслияб маг1на бици	§2 Х1.4 гъум. 11	
4	Диалектикиял ва пишачильтиялъул раг1аби	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Диалектикиял ва пишачильтиялъул раг1абазе баян къезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§3 Х1.4 гъум. 13	
5	Цогидал маң1аздаса рач1арал раг1аби.	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Ц1алдохъабазул лъай- хъвай гъабизе цогидал маң1аздаса рач1арал раг1абигун; 2. Г1урус маң1алдаса рач1арал раг1абазул бит1ун - хъвайт1ул х1акъальуль бич1чи къезе; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§4 Г1урус маң1алдаса рач1арал раг1аби хъвазе (20)	
6	Ц1иял ва басральарал раг1аби	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Ц1иял ва басральарал раг1абазул х1акъальуль бич1чи къезе; 2. Ц1алдохъабазул к/ц	§5 Х1.4 гъум. 17	
7	Фразеология	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Фразеологият1ул ва фразеологият1 сверелазул х1акъальуль баян къезе; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§6, Х1.5 гъум. 20	
8	Муг1рузда бет1ербахъи	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвайт1ул ва пунктуацият1ул бажари лъазе;	Мальарааб материал т/гъ	
9	Раг1и лъгъин. 5кл. мальарааб материал такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Сундул кумекалдалъун раг1и лъгъунеб бици; 2. 5 классалда мальарааб материал т/гъ (раг1аби лъгъин) 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§7 Х1.4 гъум. 22	
10	Морфологияб	1	Ц1ияб дарс	1. Морфологияб къаг1идаялъ	§8	

	къаг1идајаль раг1и лъугъин: <i>суффиксазул кумекалдалъун</i>		мальти	раг1и лъугъунеб күц бихъизаби; 2. Авар мац1алда суффиксазул кумекалдалъун раг1аби лъугъин бихъизаби ва бич1ч1изаби 3)Суффиксазул кумекалдалъун раг1аби лъугъинаризе лъазе:	X1.6 гъум. 26		
11	<i>К1иго раг1и, яги к1иго къибил жубан раг1аби лъугъин</i>	1	Ц1ияб дарс мальти	1. К1иго раг1и, яги к1иго къибил жубан лъугъарал раг1абазулгун бит1ун - хъвялъул лъай-хъвай гъаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 X1.5 гъум. 27		
12	<i>Бак1алъул г1адамал рихъизарулаго, раг1ул къибил хисиялдалъун</i>	1	Ц1ияб дарс мальти	1. Бак1алъул г1адамал рихъизарулаго, раг1ул къолбол кинаб хиси кколеб бихъизаби: 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 X1.2 гъум. 28		
13	<i>Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби</i>	1	Ц1ияб дарс мальти	1. Каламалъул бут1аби такрар гъари; 2. Каламалъул бут1абазул дандеккей; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§8 гъум. 29-30		
14	Жуарал къокъ гъарурал раг1аби. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс мальти	1.Кинаб мац1алдаса нилъехъе къокъ гъарурал раг1аби рач1арали бицине; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	§ 9 гъум 31-34. К/с гъум.35		
15	Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул к/ц	Изложениялъе х1адуризе		
16	Изложение. Руз	1	Калам цебет1езаби	2. Ц1алдохъабазул рузиде бугеб бербалагъи хисизаби; гъельул г1адамазе бугеб пайда			
17	Морфология ва бит1унхъвай. Предметияб ц1ар. Предметияб ц1ар (цебесеб классалда мальтараб такрар гъаби)	1	Такрар гъаби	1.Цебе мальтараб материал такрар ва гъварид гъаби; 2. Падежал такрар гъари; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§10 X1 5 гъум 38		
18	Предметияб ц1аралъул цолъул ва г1емерльул форма такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1.Цебе мальтараб г1амлъизаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	X1 5 гъум 42		
19	Бак1алъул падежал	1	Ц1ияб дарс мальти	1. Падежазул ахиразул бит1унхъвай мальти; 2. Предметиял ц1арал падежазде сверизаризе ругъун гъаризе; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§11 гъум 47-48		
20	Предметияб ц1аралъул г1емерльул форма	1	Ц1ияб дарс мальти	1.Пред. ц1ар такрар гъаби; 2.Пред. ц1аралъул г1емерльул формаялъе г1аммаб баян къезе; 3. К1алзул ва хъвавул к/ц	§12 X1 5 гъум 50		
21	Г1емерльул формаялде	1	Ц1ияб дарс	1.Г 1емерльул формаялъул	§13		

	пр. ц1ар падежазде свери.		малъи	пр. ц1арал падежазде сверизе гъарице ругъун гъарице; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	X1 7 гъум 52		
22	Предметияб ц1аральул суффиксал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметиял ц1арал лугъизаризе х1алт1изарулен суффиксазе баян къезе; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	§ 14 X1 6 гъум 55		
23	Жураарал предметиял ц1арал ва гъезул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жураарал пр. ц1арал кин лъугъунелали рихъизари; 2. Жураарал пр. ц1аразул бит1унхъвай малъи: 3. К1алзул ва хъававул к/ц	§ 15 гъум 55-56		
24	Контролияб диктант «Муг1рузда бет1ербахъи»	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулен ва пунктуациялъулен лъай щиб даражаялда бегебали хал гъаби	Малъараб материал такрар гъаби		
24	Предметияб ц1аральул морфологияб разбор. «Нижер класс». Ругъун гъариялъул сочинение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Морфологияб разбор гъабизе ругъун гъари; 2. К1алзул ва хъававул к/ц; Гъудул гълмагъльиде рокы ц1ик1к1инаби. 3. Диктантальул анализ гъаби	Сочинение хъван лъугъинабизе. К/с гъум. 59		
25	Прилагательное	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Прилагательное к/б х1исабалде г1аммаб баян къезе; 2. Пр. членал такрар гъари 3. К1алзул ва хъававул к/ц	§ 17 X1 3 гъум 61		
26	Качествиял прилагательноял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Качествиял прилагательноязе баян къезе; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	§18 X1 5 (лъ.) гъум 63		
27	Гъоркъобльиялъ-лал прилагательноял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Качествиялги гъоркъобльиялъ-лалги прил. гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	§19 X1 4 гъум 65		
28	Прилагательноял лъугъунеб куц. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Авар мац1алда прилаг. лъугъунел къаг1идабазулгун лъай-хъвай гъаби; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулен лъай щиб даражаялда бугебали хал гъаби; 3. К1алзул ва хъававул к/ц	§20 X1 4 гъум 67		
29	Предметияб ц1арльун лъугъарал прилагательноял падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Пред. ц1арул бак1алда х1алт1изарулен прилаг. падежазде сверизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	§21 X1 6 (лъ.) гъум 71		
30	Г1урус мац1алдаса раг1арал прилагательноя-зул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Г1урус мац1алдаса раг1арал прил-зул бит1ун хъваялъул х1акъальуль баян къей; 2. К1алзул ва хъававул к/ц	§ 22 X1 4 гъум 73		

31	Сочинение «Нижер хъизан»	1		1. К1алзул ва хъавул к/ц 2. Эбел-инсуде ясал вацазде бугеб рокы ц1ик1инашиб	Сочинение лъугтинашибе		
32	Прилагательно-лъул разбор. Сочинениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Прилагательно-ялъул разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Сочинениялъул анализ гъаби	§23 К/с гъум 75		
33	Рик1к1ен. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1еналъул х1акъальуль баян къей; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъвиялъул лъай борхизаби;	§24 Х1 5 гъум 78		
34	Рик1к1еналъул г1уц1и. Ругъун гъариялъул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1еналъул г1уц1иялъул х1акъальуль баян къей; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъвиялъул ва пунктуациялъул лъай щиб даражаялда бугебали хал гъаби; 3. К1алзул ва хъавул к/ц	§ 25 Х1 3 гъум 79		
35	Рик1к1еналъул разрядал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1еназул разрядазулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гъабизе; 2. К1алзул ва хъавул к/ц	§ 26 Х1. 3 Гъум. 83		
36	Иргадул рик1к1ен	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Иргадул рик1к1ен кин лъугъунебали бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул к/ц 3. Х1алт1аби хъвай	§ 27 гъум 86		
37	Рик1к1еналъул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1ен такрар гъаби; 2. Рик1к1еналъул бит1унхъвай малъи; 3. К1алзул ва хъавул к/ц	§ 28 гъум 88-89		
38	Рик1к1енал падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Рик1к1енал падежазде сверизе ругъун гъари; 2. К1алзул ва хъавул к/ц	§29 гъум 91-92		
39	Рик1к1еналъул морфологияб разбор. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби рик1к1еналъул морфологияб разбор гъабизе ругун гъари; 2. Ц1алдохъабазул бит1унхъвиялъул лъай щиб даражаялда бугебали хал гъаби; 3. К1алзул ва хъавул к/ц	§30 К/с гъум. 94		
40	Контролияб диктант «Сталинрадалъул гъунар»	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвиялъул ва пунктуациялъул лъай щиб даражаялда бугебали хал гъаби	Малъараб материал такрар гъаби		
41	Ц1арубак1. Ц1арубак1азул маг1на. Диктанталъул анализ гъаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арубак1алъе к/б х1исабалда г1аммаб баян къезе; 2. К/б такрар гъари; 3. Ц1арубак1алгун предложениял г1уц1изе	§ 31 Х1 8 гъум 97		

				ругъун гъари; 4. Диктанталъул анализ гъаби		
42	Ц1арубак1азул разрядал	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Ц1алдохъабазул ц1арубак1азул разрядалгун лъай-хъвай гъаби; 2. Ц1арубак1ал каламалъуль х1алт1изаризе лъай; 3. Мисалал рачи.	§32 Х1 2 гъум 99	
43	Ц1арубак1ал падежазде свери	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Ц1арубак1 такрар гъаби; 2. Ц1арубак1ал падежазде сверизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 33 гъум 100-103	
44	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Ц1арубак1 такрар гъаби; 2. Ц1арубак1азул бит1унхъвай малъи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 34 гъум 104	
45	Х1амаги мискинчиги. Калам цебет1езаби.	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул каlam цебет1езаби;	Изложениялъе х1адуризе	
46	Изложение «Х1амаги мискинчиги»	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Малъараб материал цебет1езаби	
47	Ц1арубак1азул морфологияб разбор. Изложениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс мальи	1.Морфологияб разборалъул тартиб лъай; 2.Калам цебет1езаби 3. Изложениялъул анализ гъаби	K/c 107-108	
48	Причастие. Причастиялъул маг1на	1	Ц1ияб дарс мальи	1.Причастиялъул х1акъялъуль баян къезе; 2. Причастиялдаги прилагательноял-даги гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби. 3. Калам цебет1езаби	§35 Х1 5 гъум 110	
49	Причастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1	Ц1ияб дарс мальи	1.Причастиялъул гр. г1аламатазул бици; 2. Калам цебет1езаби	§ 36 гъум 110-111	
50	Предложениялда жаниб причастие. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Причастие такрар гъаби; 2. Предложениялъул членал такрар гъари; 3. Предложениялда жаниб причастие щиблъун ккун бук1унебали малъи; 4. Ц1алдохъабазул бит1унхъвиялъул лъай борци	§ 37 Х1 5 гъум 114	
51	Сочинение «Исана хасел»	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абаг1аталде бугеб рокъи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Сочинение лъгъинабизе	
52	Причастияб сверел.Сочинениялъул анализ	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Причастияб сверелалъе баян къезе; 2. Сочинениялъул анализ гъаби;	§ 38 гъум 117	

				3. Калам цебет1езаби		
53	Причастиялъул заманаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманаби такрар гъари; 2. Мисалал рачи; 3. X1алт1аби хъвай	§ 39 Х1 8 гъум 121	
54	Причастие падежазде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Причастие такрар гъаби; 2. Причастие падежазде сверизе ругъун гъари; 3. Калам цебет1езаби	§ 40 Х1 5 гъум 123	
55	Причастиялъул разбор	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Морфологияб разбор гъабизе лъзэ; 2. Калам цебет1езаби	§41 К/с Гъум. 124	
56	Контролияб диктант	1	X1асил гъаби	1. Ц1алдохъбазул бит1унхъвялъул лъай щиб даражаялда бугебали хал гъаби	Малъараб материал такрар гъаби	
57	Деепричастие. Деепричастие глаголальул хасаб форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастиялъе баян къезе; 2. Деепричастие глаголальул хасаб форма бук1ин бици; 3. Калам цебет1езаби	§ 42 Х1 5 гъум 126	
58	Деепричастиялъул грамматикиял г1аламатал.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастие1елъул грамматикиял г1аламатазул бицине; 2. Калам цебет1езаби	§ 43 Х1 2 гъум 128	
59	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 2. Ват1ана1де рокъи ц1ик1к1инаби	Сочинениялъе х1адуризе	
60	Нижер росу. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 2. Ват1ана1де рокъи ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гъабизе	
61	Предложениялда жаниб деепричастие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениязуль членал такрар гъари; 2.Предложениязуль деепричастие батизе лъзэ 2. Калам цебет1езаби	§ 44 Х1 3 гъум 131	
62	Деепричастиялъул заманаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастие заманабазде хисизе лъзэ; 2. Калам цебет1езаби	§ 45 Х1 7 гъум 134	
63	Деепричастияб сверел	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Деепричастияб сверелалъе бич1ч1и къезе; 2. Калам цебет1езаби	§ 46 К/с Гъум 136	
64	Газета къват1ибе биччазе. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Газета къват1ибе биччазе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъбазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Газетаялъе макъала хъвазе	
65	Лексика ва фразеология	1	Такрар гъаби	1. Лексика ва фразеология такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби		
66	Раг1и лъгъин	1	Такрар гъаби	1. Раг1аби лъгъунел къаг1идаби такрар гъаби; 2. Калам цебет1езаби	5 раг1иялъул разбор гъабизе	

67	Контролияб диктант. Бобр	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъвялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борцине	Малъараb материал такрап гъабизе		
68	Х1асил гъабиялъул дарс. Диктанталъул анализ	1	Такрап гъаби	1. 6 классалда малъараb материал г1амлъизаби; 2. Калам цебет1езаби			

VI классальул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

цогидал мац!здаса рач1арал раг1аби, ц1иял ва басралъарал раг1аби, фразеологиял сверелал;

морфологияб къаг1идаялда раг1и лъугъинабизе; цольул ва г1емерлъул формаялда предметиял ц1арал падежазде сверизаризе;

г1адатаб ва жубараб прилагательное г1уц1изе; иргадул рик1к1еналгун предметиял ц1арал рекъон ккезаризе; причастиял ва деепричастиял лъугъинаризе; раг!ул г1уц!ияльул разбор гъабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккода: орфографиялъул рахъальян: предметияб ц1аральул суффиксал бит1ун хъвазе; жуараал предметиял ц1арал бит1ун хъвазе; бат1и-бат1иял каламалъул бут1абаздаса лъугъарал прилагательниял бит1ун хъвазе;

Рик1к1ен ва ц1арубак1ал биг1ун хъвазе.

Пунктуациялъул рахъальян:

причастиял ва деепричастиял сверелазуль лъалхъул ишараби лъезе.

Орфоэпиялъул рахъальян:

Г1емер лъул формаялда ц1арубак1азул падежиял ахирал бит1ун ц1ализе.

Калам г1уц1ияльул рахъальян: жубараб план г1уц1изе; бат1и-бат1иял темабазда т1асан хабарияб тайпаялъул текст дурусго ва къокъо бицине; темаялъул аслияб пикруги х1исабалде босун, сочинениялъе материал данде гъабизе ва гъеб тартибалде ккезабизе;

Авар маң1 7 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул къел. п.п.п.	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и
1	Предложение	1	Такрар гъаби	1. Предложениязул тайпаби рак1алде щвезари; 2. Щебеккун малъараф материал такрар гъаби; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 47 х1. 4 гъум. 138
2	Раг1и лъугъин	1	Такрар гъаби	1. Раг1и лъугъинальул аслияб къаг1идаби рак1алде щвезари; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 48 х1. 5 гъум. 139
3	Морфология	1	Такрар гъаби	1. Каламалъул бут1аби такрар гъари; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 49
4	Бит1унхъвай. Раг1абазул диктант	1	Такрар гъаби	1. Падежал такрар гъари; 2. Журарапл раг1абазул бит1унхъвай рак1алде щвезаби; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	х1. 5 гъум. 142
5	Глаголалъул авалияб форма-инфinitив	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалъе баян къезе; 2. Инфинитивалъе баян къезе; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 50 х1. 6 гъум. 145
6	«Гъабизе» - кумекальул глагол	1	Ц1ияб дарс малъи	1. «Гъабизе» - кумекальул глаголалдаса бат1и-бат1иял формаби лъугъунел рук1ин бихъизаби; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 51 х1. 5 гъум. 147
7	Контролияб диктант. Риидал рохъов	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъвиялъул ва лъялхъул ишараби лъяляльул даражা борци; 2. Хъававул калам цебет1езаби	Малъараф материал такрар гъаби
8	Журарапл глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Журарапл глаголазе баян къезе; 2. Журарапл глаголал бит1ун хъвазе рутъун гъари; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 52 х1. 4 гъум. 148
9	Составиял глаголал. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Составиял глаголалъе баян къезе; 2. Глаголазул заманаби такрар гъари; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 53 х1. 6 гъум. 150
10	Гъанже заманаильул составиял глаголал	1	Ц1ияб материал малъи	1. Гъанже заманаильул составиял глаголал лъугъунеб къаг1ида бихъизаби;	§ 54 х1. 5 гъум. 152

				2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	
11	Бач1унеб заманалъул составиял глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бач1унеб заманалъул составиял глагол лъугъунеб къаг1ида бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 55 х1. 5 гъум. 154
12	Араб заманалъул составиял глаголал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Араб заманалъул составиял глаголал лъугъунеб къаг1ида бихъизаби 2. Араб заманалъул составиял глаголал лъугъинаризе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 56 х1. 5 гъум. 157
13	Глаголалъул такрарльяялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголалъул такрарльяялъул формаби лъугъунел къаг1идабазул бицине; 2. Глаголалъул такрарльяялъул формабигун предложениял ургъизе ругъун гъари	§ 57 х1. 5 гъум. 159
14	Сочинение. Хасалихъльи	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 2. Т1абиг1аталде бугеб рокъи жеги ц1ик1к1инаби	Малъараб материал такрар гъаби
15	Г1инзул глагол	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Г1инзул глаголалье бич1чи къезе; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 58 х1. 3 гъум. 161
16	Глаголалъул наклонениял. Хабарияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наклонениялъул х1акъальуль бич1чи къей; 2. Хабарияб наклонениялъул бицине; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 59 х1. 3 гъум. 165 (ль.)
17	Т1алабияб наклонение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялье бич1чи къезй; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 60 гъум. 166- 169
18	Т1алабияб наклонениялъул гъеч1ольяялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъул гъеч1ольяялъул форма кин лъугъулебали бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 62 х1. 4 гъум. 172
19	Т1алабияб наклонениялъул гъарияялъулаб форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъул гъарияялъул форма кин лъугъулебали бихъизаби; 2. Ц1алдохъаби гъарияялъул форма каламалъуль х1алт1изабизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 62 х1. 5 гъум. 172
20	Т1алабияб наклонениялъул гъесизарияялъул форма	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Т1алабияб наклонениялъул гъесизарияялъул форма лъугъунеб къаг1ида малъи; 2. Гъесизарияялъулаб форма	§ 63 х1. 4, гъум. 174

				каламалъуль х1алт1изабизе ц1алдохъаби ругъун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
21	Калам цебет1езаби. Таращ	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби; 2. Жамилатилги Мурадилги гъунаралъе къимат къезе ц1алдохъабазда лъай	Изложениял ъе х1адуризе
22	Контролияб изложение. Таращ	1	Калам цебет1езаби	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Мальяраб материал такрар гъаби
23	Шарт1ияб наклонение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Глаголазул кинал формабаздасан шарт1ияб наклонение лъугъунебали мальи; 2. Текстальуль шарт1иял наклонениял ратизе ц1алдохъабазда лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 64 х1. 2 гъум. 176
24	Шарт1ияб наклоненияльул гъеч1ольияльул форма	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Шарт1ияб наклоненияльул гъеч1ольияльул формаяльул глаголал лъугъинаризе ругъун гьари; 2. Текстальуль шарт1иял наклонениял ратизе ц1алдохъабазда лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 65 гъум. 177- 179
25	Шарт1ияб наклоненияльул анищацальулаб форма	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Шарт1ияб наклоненияльул анищацальулаб форма лъугъинабизе ругъун гьари; 2. Текстазуль гъел ратизе лъай; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 66 х1. 3 гъум. 180
26	Суалияб наклонение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Суалияб наклоненияль щиб загъир гъабубели мальизе; 2. Суалияб наклоненияльул глаголалгун предложениял г1уц1изе ругъун гьари; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 67 гъум. 181- 182
27	Глаголазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Глагол такрар гъаби; 2. Цо маг1на къолел, г1ага- шагараб маг1на къолел, составиял глаголазул бит1унхъвай ц1алдохъабазда мальи; 3. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 68 х1. 2 гъум. 184 (лъ.)
28	Глаголалъул разбор	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Глаголалъул х1акъялъуль мальяраб материал рак1алде щvezаби ва щула гъаби; 2. Морф. разборалъул тартиб мальи;	Суалал гъум. 188- 189

				3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	
29	Калам цебет1езаби. Нижер хъизан	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул хъизаналде рокы ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Сочинениял ъе х1адуризе
30	Сочинение. Нижер хъизан	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул хъизаналде рокы ц1ик1к1инаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
31	Наречие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречияльул х1акъальуль г1аммаб баян къей; 2. Ц1алдохъаби текстальуль наречиял ратизе ва суал къезе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 70 х1. 4 гъум. 191
32	Наречияльул разрядал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречиязул разрядазулгун лъай-хъвай гъаби; 2. Текстальуль суалальуль кумекалдаульун наречияльул разрядал лъай; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 71 х1. 4 гъум. 194
33	Наречие лъугъин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъабазул наречиял лъугъунел къаг1идабигун лъай- хъвай гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 72 х1. 4 гъум. 196
34	Наречиялда жанир жинсиял г1аламатал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жинсиял глаголаздаса, ишарайльул ц1арубак1аздаса лъугъарал наречиязульги, гъединго бак1альуль наречиязульги жинсиял г1аламатал ц1уни бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 73 х1. 3 гъум. 199
35	Ишальул кагътал. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул ишальул кагътазулгун лъай-хъвай гъаби; 2. Г1арза хъвазе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Протокол хъвазе
36	Предметиял ц1аразул цо-цо падежияб форма наречиязде свери	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предметиял ц1аразул цо-цо падежияб форма наречиязде сверулеб бук1ин бихъизаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби;	§ 74 х1. 4 гъум. 200
37	Наречияльул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Наречиязул бит1унхъвайльул бици; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 75 х1. 2 гъум. 201
38	Наречияльул разбор	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Цебеккун малъараб материал г1амлъизаби; 2. Разбор гъбулеб тартиб малъи; 3. К1алзул ва хъавул калам	§ 76 Гъум. 202- 203

				цебет1езаби	
39	Контролияб диктант	1	X1асил гъаби	1. Наречиязул бит1унхъвялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул раҳъалъа ц1алдохъабазул лъай борци	Малъараб материал такрар гъаби
40	Союзал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Кумекалъул к/б такрар гъари; 2. Сок1к1иналъул ва нахърилъльиналъул союзал рат1а гъаризе лъай; 3. Маг1на данде кколел союзал x1алт1изаризе лъай; 4. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 77 гъум. 204-205
41	Союзал	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Сок1к1иналъул ва нахърилъльиналъул союзал x1алт1изаризе лъай; 2. Маг1на данде кколел союзал x1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§77 x1. 3 гъум. 206
42	Союзазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзазул бит1унхъвай малъи; 2. Союзалги гъоркъоре ккезарун, предложениял г1уц1изе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 78 x1. 1 гъум. 207 (лъ)
43	Союзазул бит1унхъвай	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Ц1алдохъабазул союзазул бит1унхъвай щиб даражаялда бугебали хал гъаби; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§77,78 x1. 4 гъум. 208 (лъ)
44	Частицаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Частицабазе к/б x1исабалда г1аммаб баян къезе; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 79 x1. 3 гъум. 211 (лъ)
45	Частицабазул группаби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Частицабазул группаби рат1а раҳъизе малъи; 2. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 80 x1. 4 гъум. 214
46	Частицабазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1алдохъаби частицаби бит1унхъвазе ругъун гъари; 2. Маг1наялъухъ балагъун, частицаби x1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 81 x1. 3 гъум. 215
47	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Рижараб росдаде (Ват1аналде) рокъи дагъабги ц1ик1к1инаби; 2. Росдал тарих, т1абиг1ат, г1адамал хиралъи, ц1уни, бокъи; 3. К1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Сочинениял ѿе x1адури
48	Нижер росу. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Рижараб росдаде (Ват1аналде) рокъи дагъабги	Малъараб материал

				ц1ик1к1инаби; 2. Родстал тарих, т1абиг1ат, г1адамал хиральи, ц1уни, бокъи; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	такрар гъаби
49	Хадурег1ел	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хадурег1елазе г1аммаб баян къезе; 2. Хадурег1елазулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гъаби; 3. Хадурег1елалльун х1алт1изаруле наречиял малъи; 4. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 82 х1. 4 гъум. 219
50	Хадурег1ел	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Ц1алдохъабазул хадурег1елазул х1акъальуль лъай ц1ик1к1инаби 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 84 х1. 4 гъум. 220
51	Хадурег1елазул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хадурег1елазул бит1унхъваяльуль бици; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 83 х1. 4 гъум. 222 (къ)
52	Междометие	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Междометиязулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гъабизе; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 84 3 предло - жение ургъизе
53	Междометиязул бит1унхъвай	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Междометиязул бит1унхъвай малъи; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 85 гъум. 223
54	Междометиязул бит1унхъвай	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Междометиязул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. Предложениязуль междометиял ратизе ругъун гъари; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	X1. 3 гъум. 226
55	Эркенаб диктант. Имам Шамил	1	Калам цебет1езаби	1. Имам Шамил-киназего мисал вук1ин ц1алдохъабазда бич1чи;! 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Малъараб такрар гъаби
56	Глагол. Глаголалльул заманаби	1	Такрар гъаби	1. Глагол такрар гъаби; 2. Глаголалльул заманаби рат1а гъаризе лъай; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§50-56 т/гъ.
57	Глаголалльул наклонениял	1	Такрар гъаби	1. Глаголалльул наклонениял такрар гъари; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§59-67 т/гъ.
58	Глаголазул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Глаголазул бит1унхъвай	§68 т/гъ.

				такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	
59	Наречие. Наречиялъул разрядал	1	Такрар гъаби	1. Наречие такрар гъабизе; 2. Наречиялъул разрядал лъазе; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§70,71
60	Наречиязул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Наречиязул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§75 т/гъ.
61	Калам цебет1езаби. К1алзул изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул карам цебет1езаби	Малъараб такрар гъаби
62	Союзал. Союзазул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Союзазул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. Каламалъуль союзал бит1ун х1алт1изаризе лъай; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§77,78 т/гъ.
63	Частицаби. Частицабазул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Частицабазул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§79-81 т/гъ.
64	Хадурег1ел. Хадурег1елазул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Хадурег1елазул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§82,83 т/гъ.
65	Междометие. Междометиязул бит1унхъвай	1	Такрар гъаби	1. Междометиязул бит1унхъвай такрар гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§84 т/гъ.
66	Контролияб диктант. Г1ужрукъаль яс хвасар гъяюна	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваяльул ва лъалхъул ишараби лъеяльул даража борцине	Малъараб материал такрар гъаби
67	Т1абиг1аталде экскурсия. Дир Ват1ан	1	Экскурсия	1. Т1абиг1аталде бугеб рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Росдал г1адамазул г1умру, зах1мат, г1адатал, рокъи ва ц1уни; 3. К1алзул калам цебет1езаби	Сочинениял ъе х1адуризе
68	Сочинение. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталде бугеб рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Росдал г1адамазул г1умру, зах1мат, г1адатал, рокъи ва ц1уни; 3. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
69	Раг1и лъугъин	1	Такрар гъаби	1. Раг1и лъугъунел къаг1идаби такрар гъари; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	
70	Х1асил гъабиялъул дарс	1	Х1асил гъаби	1. 7 классалда малъараб материалалъул х1асил гъаби; 2. К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	

VII классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

VII классалда лъазарурал жалго жидедаго ч1арал ва кумекальулал каламалъул бут1аби баян гъаризе;
глаголалъул баг1и-бат1иял формаби лъугтинаризе.

Орфографиялъул рахъальян:

байбихъул классазда ва V, VI, VII классазда лъазабураб мац1алъул материалалда данде кколел орфограммаби баян гъаризе;
глаголал бит1ун хъвазе;
союзал, хадурег1ел ва частицаби бит1ун хъвазе.

Пунктуациялъул рахъальян:

междометиязда хадуб запятая, яги ах1ул ишара лъезе.

Орфоэпиялъул рахъальян:

глаголал, наречиял (аск1об, цебе, гъорль ва гъ. ц.) ва
частицаби, авар литературияб мац1алъул орфоэпия ц1унун, ц1ализе.

Калам г1уц1иялъул рахъальян:

Г1адамасул сипат-сураталъулги x1алт1ул инальулги описаниялъул элементал ругеб хабариб тексталъул г1ат1идгоги къокъоги изложение хъвазе;
Г1адамасул x1алт1ул инальул сурат цебеч1езабун, хъвазе; бихъизабураб сюжеталда рекъон, харбал хъвазе; жалго ц1алдохъабазул г1умруялда хурхарал, жидерго пикру бицинальулал сочинениял хъвазе.

Авар маң1 8 класс

№ п/п	Дарсил тема	Сагтазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаялъулаб къо-моң1	Х1ужжаялъулаб къо-моң1
1	5-7 кл. малъараб материал тақрар гъаби. Фонетика	1	Тақрар гъаби	1.Фонетика тақрар гъабизе; 2. Раг1и цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикъун, боси рак1алде щvezаби; 3. Е, Ё, Ю Я х1арпал цо гъаракъ бихъизабизеги к1иго гъаракъ бихъизабизеги х1алт1изаруел раг1аби рак1алде щvezаби	§ 1 гъум. 3		
2	Лексика ва фразеология	1	Тақрар гъаби	1. Лексикаялъул ва фразеологиялъул х1акъальуль бич1ч1и къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 2 гъум. 4		
3	Раг1ул г1үц1и ва раг1и лъугъин	1	Тақрар гъаби	1. Суффиксаздалъун, к1иго раг1и, яги к1иго къибил жубаялдаљун раг1аби лъугъинари камил гъабе; 2. Жураарал раг1аби к1алзул ва хъававул каламалъуль бит1ун х1алт1изаризе ругъун гъари	§3 х1. 10 гъум. 5		
4	Морфология Раг1абазул диктант	1	Тақрар гъаби	1. Каламалъул бут1абазул, гъезул формабазул, гъель лъугъинальче ругел ресал рак1алде щvezари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§4 х1. 12 гъум.5 (лъ.)		
5	Синтаксис ва пунктуация Предложениялдаса раг1абазул дандраялъул бат1алти	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложениялдаса раг1абазул дандраялъул бат1алти бич1ч1изаби; 2. Раг1абазул дандраяздаса предложениял г1үц1изе ругъун гъари	§ 5 гъум. 7-11		
6	Контролияб диктант «Г1иса»	1	Х1асил	1. Бит1унхъвялъул ва	Малъараб		

			гъаби	лъалхъул ишараби лъеяльуль ц1алдохъабазул лъай борци	материал такрар гъаби		
7	Раг1абазул дандраязульги предложениязульги раг1абазул бухъен. Диктанタルъул анализ	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул бухъеналъул х1акъальуль бици; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 6 гъум. 12-14		
8	Раг1абазул дандраязуль ва предложениязуль раг1абазул тартиб	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Раг1абазул дандраял раг1абазул цо ч1араф тартибалда лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 7 гъум. 15-16		
9	Логикияб ударение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Логикияб ударениялье г1аммаб баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 8 гъум.17		
10	<u>Предложение</u>	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	3-6 предложение г1уц1изе		
11	Хабариял, суалиял ва т1алабиял предложениял. Ах1ул предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хабариял,суалиял, т1алабиял предложениязул х1акъальуль баян къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 9 гъум. 18-21		
12	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Т1ирит1аралги т1ирит1ич1елги предложениязда гъоркъоб бат1алъи бихъизабизе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 10 гъум. 22-24		
13	Хасалихъльи. Сочинение. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталъул хиса- баси кинаф бугебали ц1алдохъабазда бихъизе лъай; 2. Т1абиг1ат ц1унизе ва гъелде рокъи жеги ц1ик1к1инаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Сочинение льгуниабизе		
14	<u>Предложенияльул бет1ерал членал.</u> Подлежащее	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Предложенияльул бет1ерал членазе г1аммаб баян къезе;	§ 11 x1 46, гъум. 26		

				2.Подлежащее бет1ераб член бук1ин бич1ч1изаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби		
15	Сказуемое. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Сказуемоялье бет1ераб член х1исабалда г1аммаб баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§12 гъум. 26- 27	
16	Г1адатаб глаголияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Сказуемое такрар гъаби; 2. Г1адатаб глаголияб сказуемоялье г1аммаб баян къезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 14 х1 5 гъум. 29	
17	Ц1арулаb составияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Ц1арулаb составияб сказуемояльул г1уц1ияльул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 14 х1 55 гъум. 33	
18	Глаголияб составияб сказуемое	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Глаголияб составияб сказуемояльул г1уц1ияльул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 15 х1 64 гъум 34	
19	Бит1араb дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араb дополнениялье баян къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§16 х1 69 гъум. 36	
20	«Чанахъабазул гамач1» Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби;	Изложенияль е х1адуризе	
21	Ругъунльияльул изложение. «Чанахъабазул гамач1»	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъавул калам цебет1езаби; 2. Бит1унхъвяяльул ва лъалхъул ишараби льяяльул лъай борцине	Малъараb материал такрар гъаби	
22	<u>Предложенияльул бет1ерал</u> <u>гурел членал</u> Определение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Предложенияльул бет1ерал гурел членазе бич1ч1и къезе; 2. Определенияльул х1акъальуль баян къей; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 17 х1 73 гъум. 40	
23	Цадахъльел	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Цадахъльелалъе баян къей;	§18 х1. 77	

				2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	гъум. 43		
24	Хъвалсараб дополнение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Хъвалсараб дополнениялье баян къей; 2.Предложениязда жанир хъвалсараб дополнение батизе ц1алдохъаби ругъун гъари	§19 x1 82 гъум. 45		
25	Х1алал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алалъе г1аммаб баян къезе; 2. Пред. членал такрар гъари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	§ 20 гъум. 46-47		
26	Бак1льун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бак1льун бугеб х1алалъе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	§ 21 x1 88 гъум. 48		
27	Заманалъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Заманльун бугеб х1алалъе авалияб баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	§ 22 гъум. 48-49		
28	Ишальул куцлъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Ишальул куцлъун буgeb х1алалъул цогидал х1алаздаса буgeb бат1алъи бихъизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	§ 23 гъум. 50		
29	Г1илла-мурадлъун бугеб х1ал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алал такрар гъари; 2. Г1илла-мурадлъун буgeb х1алалъе бич1чи1 къезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	§ 24 x1 99 гъум.51		
30	Хасел. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Хасалил т1абиг1аталде рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	Сочинениялье х1адуризе		
31	Сочинение. Хасел	1	Калам цебет1езаби	1. Хасалил т1абиг1аталде рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавуул калам цебет1езаби	Мальарааб материал такрар гъаби		
32	Г1адатал предложениязул	1	Ц1ияб дарс	1.Подлежащее	§ 25		

	<u>тайпаби.</u> Подлежащее баянлъич1еб предложение		малъи	баянлъич1еб предложениялье авалияб бич1чи къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	гъум. 51-52		
33	Подлежащее гъеч1еб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Подлежащее гъеч1еб предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 26 гъум.52		
34	Бит1араb дополнение гъеч1еб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араb дополнение гъеч1еб предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 27 гъум. 53		
35	Контролияб диктант. Х1амиd	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвияльул ва лъалхъул ишараби льеяльул лъай борцине	Мальараb материал такрар гъаби		
36	Ц1арльовул предложение. Диктантальул анализ	1	Ц1ияб дарс бици	1. Ц1арльовул предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§28 х1. 104 гъум. 54		
37	T1убараб ва t1убач1еб предложение	1	Ц1ияб дарс бици	1.T1убач1ебги t1убарабги предложенияльда гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§29 гъум. 55		
38	T1убараб ва t1убач1еб предложение	1	Ц1ияб дарс бици	1.T1убач1ебги t1убарабги предложенияльда гъоркъоб бугеб бат1алъи бихъизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Диалог г1ц1изе		
39	<u>Предложенияльул тайпа</u> <u>цоял членал</u>	1	Ц1ияб дарс бици	1. Предложенияльул тайпа цоял членазе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 30 х1. 114 гъум.58		
40	Тайпа цоял членалгун союзал	1 4	Ц1ияб дарс малъи	1. Сок1к1инальул союзал х1алт1изаризе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§31 гъум.59-60		

41	Тайпа цоял членазуль лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс бици	1.Предложениялда жанир тайпа цоял членал лъалхъул ишарабиги лъун, рат1а гъаризе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 32 гъум. 60-61		
42	Калам г1уц1и.	1	Калам цебет1езаби.	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2.Бич1ч1ун ва бит1ун хъвай	Хъван лъуг1инабизе.		
43	Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амльул раг1аби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Г1амльул раг1абазе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 33 гъум.62-64		
44	Баркиялъул кагъат хъвазе. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Баркиялъул кагъат х1адуризе		
45	Обращение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Обращениялъе г1аммаб баян къезе; 2. Предложениялда жаниб обращение бат1а гъабизе ругъун гъари	§34 х1. 135 гъум. 68		
46	Гъоркъор кколел раг1аби ва предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Гъоркъор колел раг1абазул ва предложениязул х1акъальул бич1ч1и къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 35 гъум. 69-71		
47	Гъоркъор кколел раг1аби ва предложениял	1	Мальарааб дарс щула гъаби	1. Гъоркъор колел раг1абазул ва предложениязул х1акъальул бич1ч1и къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 35 х1. 147 гъум. 72		
48	Раг1аби -предложениял У ва Гуро. Междометиял раг1аби предложениял.	1	Ц1ияб дарс малъи	1.У ва Гуро раг1абазе аслияб бич1ч1и къезе; 2. Междометиязе мисалал рачи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 36 х1. 149 гъум. 74		
49	Сали-Сулейманица ц1иркъ къезабураб куц. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол г1амалалъе къимат къей	Изложениялъе х1адуризе		
50	Сали-Сулейманица ц1иркъ къезабураб куц. Изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам	Мальарааб материал		

				цебет1езаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол г1амалалъе къимат къей	такрар гъабизе		
51	<u>Рат1альизарурал членалгун предложениял</u> Бат1альизабураб определение	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Рат1альизарурал членазе бич1ч1и къезе; 2.Бат1альизабураб определениялъе г1аммаб баян къезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 37 х1. 151 гъум. 75		
52	Бат1альизабураб цадахъльел	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бат1альизабураб цадахъльелъе авалияб баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§38 гъум. 85		
53	Калам г1уц1и Г1урус текст авар мац1алде буссинаби	1	Калам цебет1езаби	1.К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	Текст хъван лъуг1изабизе		
54	Рат1альизарурал х1алал	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Х1алал такрар гъари; 2.Рат1альизарурал х1алазе бич1ч1и къей; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 39 гъум. 79-80		
55	Рат1альизарурал х1алал	1	Мальараb г1амльизаби	1.Х1алал такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	х1. 163 гъум. 80		
56	Рат1альизарурал членазда цадахъ хасал раг1аби	1	Ц1ияб дарс бици	1.Рат1альизарурал членазда цадахъ хасал раг1абазул бицине; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 40 гъум. 81		
57	Васасул х1акъальуль хабар. Контролияб диктант	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвияльул ва лъалхъул ишараби лъяльул лъай борцине	Мальараb материал такрар гъаби		
58	<u>Чияр калам бицуунел къаг1идаби.</u> <u>Бит1араб ва хъвалсараб каlam</u> Бит1араб каламгун предложениял. Гъенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Бит1араб каламалъе авалияб бич1ч1и къезе; 2.Лъалхъул ишараби лъезе малъи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§41 гъум. 82-85		
59	Диалог. Раг1абазул диктант	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Диалогалъе бич1ч1и къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 42 гъум. 87 Диалог г1уц1изе		
60	Калам цебет1езаби. Автобиография	1	Калам цебет1езаби	1.Автобиография хъвазе мальизе. 2.К1алзул ва хъвавул	Автобиограф ия лъут1изабизе		

				каlam цебет1изаби;		
61	Хъвалсараб каламгун предложениял. Бит1араб калам хъвалсаралдалъун хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Хъвалсараб каламалъе баян къезе; 2.Бит1араб калам такрар гъабизе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 43 гъум. 88-89	
62	Цитатал ва гъенир лъалхъул ишааби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цитатазе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 44 гъум. 90-91	
63	Нижер росу. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинениялъе х1адуризе	
64	Нижер росу. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Мальарааб материал такрар гъабизе	
65	Предложениялъул членал. Такрар гъари	1	Такрар гъаби	1. Предложениялъул членал такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Предложени-ялъул членал такрар гъари	
66	Предложениялъул тайпаби такрар гъари	1	Такрар гъаби	1. Предложениялъул тайпаби такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби;	10 предложение г1уц1изе	
67	Контролияб диктант	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвияльул ва лъалхъул ишааби лъяляльул лъай борцине	Мальарааб материал такрар гъаби	
68	Х1асил гъабияльул дарс	1	Х1асил гъаби	1. 8 классалда мальарааб материал такрар гъаби		

VIII классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккода:

раг1абазул дандрайзул, бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениязул, рат1альизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе;

раг!абазда гъоркъоб бугеб бухъен баян гъабизе; цо составалъул, к1иго составалъул ва лъабго составалъул, тайпа цоял ва рат1альизарурал членал, хит1абал ва гъоркъор ккарапл раг1аби ругел г1адатал предложениял г1уц1изе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккода:

Пунктуацияльул рахъальян:

VIII классалда малъарал пункто grammabi ратун, гъенир лъалхъул ишараби лъезе; тайпа цоял членал, хит!аб, гъоркъор ккарапл раг1аби ва междометиял, рат1альизарурал членал ругел предложениязуль лъалхъул ишараби лъезе;

кколеб бак1алда подлежащеядаги сказуемоялдаги гъоркъоб тире лъезе.

Калам г1уц1иялъул рахъальян:

культуриял ва тарихиял бак1азул сурат цебеч1езабулел текстазда т1асан изложение хъвазе;

художествиял текстал пасих1го ц1ализе; жиндирго автобиография бицине (абунги хъванги); газеталье макъалаби, данделъиялъул протокол хъвазе; зах1маталъул темаялда ва гъ.и. т1асан творческийл сочинениял хъвазе.

Авар мац1 9 класс

№ п/п	Дарсил тема	Сагтазул т.н.д.	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и
1	7-8 классазда мальяраб такрар гъаби. Морфология	1	Такрар гъаби	1.Каламалъул бут1аби такрар гъари; 2. Калам ц1ебет1езаби	Каламалъул бут1аби такрар гъари
2	Предложениялъул членал	1	Такрар гъаби	1. Предложениялъул членал такрар гъари; 2. Калам ц1ебет1езаби	3 предложе- ниялъул разбор гъабизе
3	Жубарааб предложение. Г1аммаб баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Жубарааб предложениялье баян къезе; 2.Пр. членал такрар гъари; 3. Калам ц1ебет1езаби	Гъум. 99-100
4	Г1урсалдаса авар мац1алде текст буссинаби. Калам цебет1езаби	1	Калам ц1ебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул бажари борхизабизе г1урсалдаса авар мац1алде текст буссинабизе; 2. Калам ц1ебет1езаби	
5	Союзалгун ругел жуарал сок1к1арал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1.ЖСП г1аммаб баян къезе; 2. Калам ц1ебет1езаби	§ 45 гъум. 102- 105
6	Союзал гъеч1ел жуарал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзал гъеч1ел жуарал предложениязул х1акъальуль баян къезе; 2. Калам цебет1езаби	§ 46 гъум. 107- 108
7	Гъудулзаби. Диктант	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъваяльул ва льялхъул ишараби льяяльул лъай борцине 2.Гъудулзабазде бугеб рокы бихъизаби	Мальяраб материал такрар гъаби
8	Союзал гъеч1ел жуарал предложениязул запятая ва т1анк1гун запятая	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союзал гъеч1ел жуарал предложениязул запятая ва т1анк1гун запятая лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 47 гъум. 109

9	Союз гъеч1еб жубараб предложенияялъуль к1ит1анк1	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союз гъеч1еб жубараб предложенияялъуль к1ит1анк1 лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 48 х1. 186 (ль.)
10	Союз гъеч1еб жубараб предложенияялъуль тире	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Союз гъеч1еб жубараб предложенияялъуль тире лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 49 гъум. 112-113
11	Сочинение. Хасалихъльи	1	Калам цебет1езаби	1. Т1абиг1аталде рокъи ц1ик1к1инаби; 2. Т1абиг1аталъул хиса-баси бихъизабизе лъай борцине; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Сочинение ль уг1инабиз е
12	Жуарал нахърилълъарал предложениял. Нахърилълъиналъуль раг1абигун бугеб ЖНП.	1	Ц1ияб дарс малъи	1. ЖНП г1аммаб баян къезе; 2. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъай-хъвай гъаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 50 гъум. 115-117
13	Нахърилълъиналъуль раг1абигун бугеб ЖНП-ялъуль лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51 гъум. 117
14	Нахърилълъиналъуль раг1абигун бугеб ЖНП-ялъуль лъалхъул ишараби	1	Мальарааб г1амлъизаби	1. Нахърилълъина-лъуль раг1абигун бугеб ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари ; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51 х1. 192 гъум. 118
15	Ц1ад бан хадуб. Контролияб	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъваялъуль ва лъалхъул ишараби	Мальарааб материал

	диктант			лъеялъул лъай борцине	такрар гъаби
16	Нахърильъинальул раг1аби гъеч1ого ЖНП	1	Ц1ияб дарс малти	1. Нахърильъинальул раг1аби гъеч1ого ЖНП баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 гъум. 119
17	Нахърильъинальул раг1аби гъеч1ого ЖНП	1	Малъараб г1амльизаби	1. Нахърильъинальул раг1аби гъеч1ого ЖНП х1алт1изаризе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52 х1. 195 гъум. 120
18	Подлежащеельун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малти	1. Подлежащеельун т1аджубараб предложение баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 53 гъум. 120-122
19	Подлежащеельун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амльизаби	1. Подлежащеельун т1аджубараб предложение тексталъуль батизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 53 х1. 198 гъум. 122
20	Калам цебет1езаби. Баркиялъул кагъат, г1арза хъвазе ругъун гъари	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Баркиялъул кагъат къач1ан бач1ине
21	Бит1арааб дополнение лъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малти	1. Бит1арааб дополнениельун т1аджубараб предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 54 гъум. 122-124
22	Бит1арааб дополнениельун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амльизаби	1. Бит1арааб дополнениельун т1аджубараб предложение бат1а бахъизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 54 х1. 200 гъум. 125
23	Хъвалсараб дополнениельун	1	Ц1ияб дарс малти	1. Хъвалсараб дополнениельун	§ 55 х1. 203

	т1аджубараб предложение			т1аджубараб предложение бат1а гъабизе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	гъум. 126
24	Определениельун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малти	1. Определениельун т1аджубараб предложениялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 56 гъум. 127- 128
25	Определениельун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Определениельун т1аджубараб предложение бат1а гъабизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 56 х1. 208 гъум. 129
26	Лёня Голиков. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Бах1арчильялде рокы ц1ик1к1инаби 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Изложени- лье х1адуризе
27	Лёня Голиков. Изложение	1	Калам цебет1езаби	1. Бах1арчильялде рокы ц1ик1к1инаби 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
28	Халльун т1аджурагулун ругел ЖНП. Ишальул күцлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малти	1. Ишальул күцлъун т1аджубараб предложениялье баян къезе; 2. Текстазуль суалал къун, гъел рат1а гъаризе ругъун гъари	§ 57, х1. 210 гъум. 132
29	Бак1льун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малти	1. Бак1льун т1аджубараб предложениялье баян къезе;	§ 58 х1. 212 гъум. 133
30	Бак1льун т1аджубараб предложение	1	Малъараб г1амлъизаби	2. Бак1льун т1аджубараб предложение батизе ругъун гъари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 58 х1. 214 гъум. 134
31	Эркенаб диктант	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул эркенаб диктант хъвазе бугеббажари борхизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби

32	Заманлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малты	1. Заманлъун т1аджубараб предложенияялье баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 59 гъум. 134-135
33	Заманлъун т1аджубараб предложение	1	Мальарааб г1амлъизаби	1. Заманлъун т1аджубараб предложенияяльул лъай г1ат1ид гъаби; 2. Тексталъуль гъел рат1а гъаризе ц1алдохъаби ругъун гъари	§ 59 х1. 216 гъум. 135
34	Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малты	1. Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложенияяльул х1акъалъуль бич1чи къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 60 гъум. 136-137
35	Г1илла-мурадлъун т1аджубараб предложение	1	Мальарааб г1амлъизаби	1. Тексталъуль г1илла-мурадлъун т1аджураал предложенияял, суалал къун, рат1а гъаризе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 60 гъум. 136-137 3 предложение г1уц1изе
36	Контролияб диктант. Рачел	1	Х1асил гъаби	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъвайяльул ва лъалхъул ишараби лъеяльул даража борци	Мальарааб материал такрап гъаби
37	Шарт1ияб т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малты	1. Шарт1ияб т1аджубараб предложенияялье баян къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 61 х1. 222 гъум. 139
38	Уступительнияб т1аджубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малты	1. Уступительнияб т1аджубараб предложенияялье баян къезе; 2. Тексталъуль гъел ратизе ц1алдохъаби ругъун гъари	§ 62 х1. 224 гъум. 141
39	Цо чанго т1аджубарабгун бүгеб ЖНП	1	Ц1ияб дарс малты	1. Цо чанго т1аджубарабгун бүгеб ЖНП баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 63 гъум. 141-143

40	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП	1	Малъараб г1амльизаби	1. Хадур-цере т1аджураалгун ругел жуарал предложениязе баян къезе; 2. Ц1алдохъаби схема бахъизе ругъун гъари	§ 63 х1. 227 гъум. 144
41	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП	1	Малъараб г1амльизаби	1. Цо чанго т1аджубарабгун бугеб ЖНП схема бахъизе лъай; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 63 гъум. 141-143 2 предложение г1уц1изе
42	Ишальул кагътал. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Г1арза ва автобиография хъвазе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Автобиография хъван лъутъинабизе
43	Бит1араб каламгун предложениял. Гъенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб каламальул х1акъальуль баян къезе ва лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 41 гъум. 82-85
44	Бит1араб каламгун предложениял. Гъенир лъалхъул ишараби	1	Малъараб г1амльизаби	1. Бит1араб каламальуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 41 х1. 168 гъум. 86
45	Диалог	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Диалогальуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	§ 42 Диалог г1уц1изе
46	Нижер хъизан. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде язал вацалазде бугеб рокыи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Сочинения-лье х1адуризе
47	Нижер хъизан. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Эбел-инсуде язал вацалазде бугеб рокыи жеги ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
48	Хъвалсараб каламгун предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Хъвалсараб каламгун предложениял г1уц1изе малъи; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул	§ 43 гъум. 88-89

				калам цебет1езаби	
49	Хъвалсараб каlamгун предложениял. Бит1араб калам хъвалсарапдалъун хиси	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб калам хъвалсарапдалъун хисизе лъай; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§ 43 3 предложе- ние г1уц1изе
50	Цитатал ва гъенир лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Цитатаяльул х1акъальуль баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	§ 44 гъум. 90-91
51	Ругъунлъияльул изложение (бицун). Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Малъараб материал такрар гъаби
52	Мац1альтул х1акъальуль г1аммал баянал	1	Лекция	1. Мац1альтул х1акъальуль г1аммал баянал къезе	гъум. 145- 147
53	Авар литературияб мац1 ва гъельул диалектал	1	Лекция	1. Литературияб мац1альте баян къезе; 2. Къокъго диалектазул бицине	гъум. 147
54	Диктант. Г1алаги бац1ги	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъвияльул ва лъалхъул ишараби лъяльтул лъай борци	Малъараб материал такрар гъаби
55	Предложенияльул членал. Бет1ерал членал	1	Такрар гъаби	1. Бет1ерал членал такрар гъари; 2. Предложениязуль гъел ратизе ругъун гъари	2 предложе- нияльул разбор гъабизе
56	Предложенияльул бет1ерал гурел членал. Определение. Хъвалсараб дополнение	1	Такрар гъаби	1. Бет1ерал гурел членал такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Определение Хъвалсараб дополнение
57	Х1алал	1	Такрар гъаби	1. Х1алал такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Х1алал
58	Газета къват1ибе биччай. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Газета къват1ибе биччазе 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Газетаялье макъала хъвазе
59	Газета къват1ибе биччай. Калам цебет1езаби	1	Калам цебет1езаби	1. Газета къват1ибе биччазе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул каlam цебет1езаби	Газетаялье х1адуризе
60	Журапал сок1к1арал предложениял	1	Такрар гъаби	1. Журапал сок1к1арал предложениял такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул	З ЖСП ургъизе

				калам цебет1езаби	
61	Журагал сок1к1арал предложениял	1	Такрар гъаби	1. Журагал сок1к1арал предложениял г1уц1изе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
62	Журагал нахърильльярал предложениял	1	Такрар гъаби	1. ЖНП такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
63	Журагал нахърильльярал предложениязуль лъалхъул ишараби	1	Такрар гъаби	1. ЖНП лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	5 предложение худ. литература-ялдаса хъвазе
64	Журагал нахърильльярал предложениязуль лъалхъул ишараби. Практикиял х1алт1аби	1	Такрар гъаби	1. ЖНП лъалхъул ишараби лъей такрар гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	
65	Мильиршаби. Контроляб диктант	1	Х1асил гъаби	1. Бит1унхъвиялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борци	Мальарааб материал такрар гъаби
66	Т1абиг1аталде экскурсия. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокы ц1ик1к1инаби	Сочинени-ялье х1адури
67	Сочинение. Нижер росу	1	Калам цебет1езаби	1. Ват1аналде рокы ц1ик1к1инаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Мальарааб материал такрар гъаби
68	Х1асил гъабиялъул дарс	1	Х1асил гъаби	1. 9 классалда мальарааб материалалъул х1асил гъаби	

IX классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал

Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

жураал предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе;
бат1и-бат1ияб тайпаяльул жураал предложениял данде гъаризе;
бит!араб калам хъвалсаралде сверизабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

Пунктуациялъул рахъалъан:

жубараб сок1к1араб предложениялъул бут1абазда гъоркъоб запятая лъезе;
жубараб предложениялъул бет!ераф ва т1аджубараб бут1аялда гъоркъоб кколельуб
запятая лъезе.

союз гъеч1еб жубараб предложениялъуль х!ажатал лъалхъул ишараби лъезе;

IX классалда лъазарурал пунктуограммаби ратизе ва лъалхъул ишарабазе баян къезе.

Калам г1уц1иялъул рахъалъан:

цо ч1араб темаяльул х!акъальуль к1удияб асаралъул
т1асарищарап бак1ал рицине;

2-3 асаралда т1асан доклад х1адур гъабизе; гъит1инаб, яльуни к1удияб макъалаялда
т1асан конспект, яльуни тезисал х1адуризе;

жалго жидедаго ч1ун, т1асабищараб темаялда т1асан публицистияб стилальул
сочинение хъвазе; г1арза ва автобиография хъвазе;

Мац1алъул ва маг1наялъул рахъалъан сочинение камиллъи забизе.

Орфоэниялъул рахъалъан:

к1алзул калам литературияб норма ц1унараб ва диалектаздаса бац1ц1адаб
бук1инабизе.

Авар мац1 10 класс

№ п/п	Дарсазул темаби	Саг1аузул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программаяльулаг къо-моц1	Х1ужжаяльулаг къо-моц1
1	Мац1алъул х1акъальуль баян	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Халкъальул г1умруялъуль мац1алъул к1вар лъай; 2. Авар мац1алъул х1акъальуль къокъабго баян къей; 3. Mag1арул мац1 ва гъельул диалектал малъи	Мац1алъул х1акъальуль баян		
2	Стилистика ва каламалъул культура	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Авар литературияб мац1алъул х1акъальуль бич1чи къей. Халкъияб ва литературияб мац1 бат1а гъабизе лъай 2. Стилистикаяльул х1акъальуль бич1чи къей. Литературияб мац1алъул хасльаби рак1алде щвезари	Стилистика ва каламалъул культура		
3	Лексика ва лексикология	1	Малъараб г1амльизаби	1. Лексикаяльул ва лексикологияльул х1акъальуль цебехун малъараб материал щула гъаби; 2. Раг1ул бит1араб ва хъвалсараб маг1на бук1ин лъай; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	Лексика ва лексикология		
4	Синонимал. Антонимал. Омонимал	1	Малъараб г1амльизаби	1. Синонимал, антонимал, омонимал каламалъуль х1алт1изаризе лъай; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	5-5 мисал бачине		
5	Фразеология	1		1. Фразеологияльул ва фразеологиял сверелазул х1акъальул баянал гъварид гъари; 2. Фразеологияльул дандраялгун предложениял г1уц1изе ругъун гъари; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъбавул калам цебет1езаби	10-20 фразеологиял сверелал рек1ехъе лъазаризе		
6	Бит1ун аби ва интонация	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Орфоэпияльул х1акъальуль бич1чи къей; 2. Гъалат1ал риччач1ого, бит1ун к1альзазе бугеб бажари борхизаби;	10-20 раг1и г1урус мац1алдаса бач1араб хъвазе,		

				3. Г1урус мац1алдаса рач1арал раг1аби бит1ун абизе ругъунлъи; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	ударениеги льун. 10 раг1и хъвазе нильер росуль, гъалат1ал ричкан, абулеб		
7	Бит1ун аби ва интонация. Логикияб ударение	1	Малъараб г1амльизаби	1. Интонацияги ц1унун, бат1и-бат1иял тайпабазул предложениял ц1ализе бугеб ругъунлъи камилльизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	2-2 бат1и- бат1иял тайпаялъул предложения л г1уц1изе		
8	Контролияб диктант. Рит1уч1ил бурут1	1	Х1асил гъаби	Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борци	Малъараб материал такрар гъаби		
9	Графика	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Графикаялъул х1акъальуль баян къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Графика		
10	Бит1унхъвай ва пунктуация	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Авар орфографиялъул аслиял къаг1идаби. Авар мац1алъул бит1унхъваялъул словарь, гъельулгун лъай- хъвай гъаби; 2. Лъалхъул ишараби ва гъезул к1вар; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Бит1унхъвай ва пунктуация		
11	Раг1ул г1уц1и ва раг1и лъугъин	1	Комбин.	1. Раг1и ва раг1ул формаби лъугъунел къаг1идаби ва, гъель формаби лъугъунаго, раг1ул къибилалъуль колел хиса- басиял рихъизари; 2. Раг1и морфемабазде биххизе ругъун гъари. Бат1и- бат1ил морфемабаздалъун ц1иял раг1аби лъугъинаризе лъзэе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Морфемабаз- далъун 10 раг1и лъугъинабизе		
12	Предметияб ц1аралъул морфологиял категориял	1	Комбин.	1. Предметияб ц1аралъул морфологиял категориязулгун лъай-хъвай гъаби (цеbe малъараб г1амльизаби); 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Морфологиял категориял		
13	Предметияб ц1аралъул разбор	1	Малъараб г1амльизаби	1. Ц1алдохъаби предметияб ц1аралъул разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3 предметияб ц1аралъул разбор гъабизе		
14	Прилагательное. Гъельул морфологиял хасиятал	1	Комбин.	1. Прилагательноя-лъул морфологиял хасиятал рак1алде щвездари ;	Прилагатель- ное. Гъельул морфологиял		

				2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	хасиятал		
15	Прилагательно-ялъул разбор	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Прилагательно-ялъул разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	3 прилагательно-ялъул разбор гъабизе		
16	Рик1к1ен	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Рик1к1еналъул х1акъалъуль баян къей; 2. Г1адатал, жураарал ва составиял рик1к1енал рат1а гъаризе лъай; 3. Рик1к1еназул бит1унхъвай малъи; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Рик1к1ен		
17	Рик1к1еналъул морфологияб разбор	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Морфологияб разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Калам цебет1езаби	2 рик1к1еналъул разбор гъабизе		
18	Калам цебет1езаби. Эбелалъул гъадаро	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби; 2. Эбелалъе гъадароялъул хиралъи щай бугебали лъай	Изложенияль е х1адуризе		
19	Изложение. Эбелалъул гъадаро	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби; 2. Эбелалъе гъадароялъул хиралъи щай бугебали лъай	Мальарааб материал такрар гъаби		
20	Ц1арубак1. Ц1арубак1азул разрядал ва бит1унхъвай	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Ц1арубак1алъул х1акъалъуль бугеб лъай гъварид гъаби (т/гь.); 2. Ц1арубак1алъул разрядал рак1алде щvezari; 3. Ц1арубак1азул бит1унхъвай такрар гъаби	Ц1арубак1		
21	Ц1арубак1алъул разбор	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Цебехун мальарааб материал такрар гъаби; 2. Ц1арубак1алъул разбор гъабулеб къаг1ида малъи; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	2-3 ц1арубак1алъул разбор гъаби		
22	Глагол. Гъельул грамматикиял г1аламатал	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Цересел классазда мальарааб материал такрар гъаби (г1амльизаби); 2. Переходный ва непереходный глаголазул х1акъалъуль баян къезе; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Глагол		
23	Глаголалъул заманаби ва наклонениял. Глаголазул бит1унхъвай	1	Мальарааб г1амльизаби	1. Глаголазул заманаби ва наклонениял рат1а гъаризе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Глаголазул бит1унхъвай рак1алда щvezаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъавул калам цебет1езаби	Глаголазул бит1унхъвай		
24	Причастие	1	Комбинир.	1. Причастиялъул	Причастие		

				х1акъальуль баян къей; 2. Причастияльуль глаголазда ва прилогательноязда релълъарал рахъал рихъизари; 3. Цебе малъараб материалальул хал гъаби; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби		
25	Деепричастие	1	Комбинир.	1. Деепричастияльул х1акъальуль ц1алдохъабазул буgeb бич1чи г1амлъизаби; 2. Деепричастиегун раг1абазул дандрял г1уц1изе лъай; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Деепричастие -гун 5 предлож. г1уц1изе	
26	Калам цебет1езаби. Ишалъул кагътал	1	Калам цебет1езаби	1. Г1арза ва лъзаби хъвазе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Газеталье мақъала хъвазе	
27	Наречие. Гъельул грамматикиял г1аламатал	1	Комбинир.	1. Наречияльуль х1акъальуль баян къей; 2. Наречияльуль грамматикиял г1аламатал малъи; 3. Наречиязул бит1унхъвай малъи; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Наречие	
28	Наречияльуль разбор	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Наречияльуль разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3 наречияльуль разбор гъабизе	
29	Союзал	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Союзазе баян къей; 2. Союзазул бит1унхъвай такрар гъаби; 3. Союзал гъорль ругел предложениял каламалъуль х1алт1изаризе лъай	Союзал	
30	Частицаби	1	Комбинир.	1. Частицабазе баян къей; 2. Частицабазул бит1унхъвай такрар гъаби; 3. Частицаби каламалъуль х1алт1изаризе лъай	5 предложе- ние частицабигун г1уц1изе	
31	Хадурег1ел	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Хадурег1елалье баян къей; 2. Хадурег1елазул бит1унхъвай такрар гъаби; 3. Хадурег1елалги наречиялги тексталъуль рат1а гъаризе малъи; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Хадурег1ел	
32	Междометие	1	Малъараб г1амлъизаби	1. Междометиялье баян къей; 2. Междометиязул бит1унхъвай такрар гъаби; 3. Междометиял гъорль ругел предложениял бит1ун ц1ализе	Междометия л-гун предложения г1уц1изе	

				лъай			
33	Контролияб диктант. Мильиршаби	1	X1асил гъаби	1. Бит1унхъвяяльул ва лъалхъул ишараби лъеяльул даража борци; 2. Ц1алдохъабазул хъвавул калам борци	Малъараб материал такрар гъаби		
34	Каламалъул бут1аби такрар гъари	1	X1асил гъаби	1. Каламалъул бут1аби такрар гъаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Каламалъул бут1аби такрар гъаби		
35	X1асил гъабияльул дарс	1	X1асил гъаби	1. Малъараб материал такрар гъаби ва щула гъаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби			

Авар мац1 11 класс

№ п/п	Дарсил тема	Сагтазул къадар	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Программайльуаб къо-моц1	Х1ужжаяльуаб къо-моц1
1	Предложениялдаса раг1абазул дандряялъул бат1алъи	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Предложениялъе ва раг1абазул дандряялъе баян къей; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 5. Гъум.7-12		
2	Раг1абазул дандряязульги предложениязульги раг1абазул бухъен	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Бухъеназе баян къезе; 2. Предложениязуль бухъенал рат1а гъаризе лъай; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	§ 6. Гъум.12-14		
3	Раг1абазул дандряязуль ва предложениязуль раг1абазул тартиб	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Тартиб ц1унун, предложениял г1уц1изе мальи; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	§ 7. Гъум.15-16		
4	Хабариял, суалиял, т1алабиял предложениял. Ах1ул предложениял	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Хабариял, суалиял, т1алабиял предложениязул баян г1амльизаби; 2. Цоялдаса цояб бат1а гъабизе лъай	§ 9. Гъум.18-19		
5	Бет1ерал ва бет1ерал турел членал. Подлежащее	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Предложениялъул членал рак1алде щvezари; 2. Подлежащеельул баян г1ат1ид гъаби; 3. Предложениязда жанир подлежащее батизе ц1алдохъабазда лъай	Подлежащее		
6	Сказуемое. Бит1арааб дополнение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Сказуемоельул ва бит1арааб дополнениялъул баян г1ат1ид гъаби; 2. Предложениязда жанир гъел ратизе лъай	Сказуемое. Бит1арааб дополнение		
7	Хъвалсараб дополнение. Определение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Хъвалсараб дополнениялъе ва определениялъе баян къей; 2. Предложениязда жанир гъел ратизе лъай; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Предложени- яльул членал такрар гъаризе		
8	Х1ал	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Х1алазул х1акъальул баян г1ат1ид гъаби; 2. Предложениязда жанир гъел ратизе лъай	§ 20-24 Гъум.46-51		

9	Контролияб диктант. Ч1ег1ер нохъо	1		1. Бит1унхъвяяльул ва лъалхъул ишараби лъеяльул лъай борци	Мальарааб материал такрар гъаби		
10	Тайпа цоял членал	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Тайпа цоял членазул х1акъальуль цебе мальарааб лъай г1амльизаби; 2. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	Тайпа цоял членалгун 5 предл. г1уц1изе ва разбор гъабизе		
11	Тайпа цоял членалгун г1амльул раг1аби	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Тайпа цоял членалгун цадахъ г1амльул раг1абазда лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	5 предл. г1уц1изе		
12	Обращение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Обращенияльул х1акъальуль цебе мальарааб материал г1амльизаби; 2. Обращениялгун предложениял г1уц1изе лъай	Диалог г1уц1изе		
13	Гъоркъор колел раг1аби ва предложениял	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Гъоркъор кколел раг1абазе ва предложениязе баян къей; 2. Цебе мальарааб материал г1амльизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	§ 35. Гъум.69-71		
14	Хит1абалъул, гъоркъор ккарал раг1абазул ва междометиязул к1вар. Гъелгун лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Хит1абалъул, гъоркъор колел раг1абазул ва междометиязул к1варальул бицине. Гъел каламалхъуль х1алт1изаризе ругъун гъари; 2. Гъезулъ лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари	§ 36. Гъум.72-73		
15	Калам цебет1езаби. Эбелалъул гъадаро	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазда эбелалъул гъадарояяльул къимат к1удияб бук1ин бич1ч1изаби; 2. К1алзул калам цебет1езаби	Изложения- лье х1адуризе		
16	Изложение. Эбелалъул гъадаро	1	Калам цебет1езаби	1. Ц1алдохъабазда эбелалъул гъадарояяльул къимат к1удияб бук1ин бич1ч1изаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъававул калам цебет1езаби	Мальарааб материал такрар гъаби		
17	Бит1арааб калам	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Бит1арааб каламалъул баян г1ат1ид гъаби;	§ 41. Гъум.82-85		

				2. Бит1араб каламгун предложениял г1уц1изе льай; 3. Гъельуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари			
18	Хъвалсараб калам	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Бит1араб калам хъвалсарапде хисизе малъи; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Диалог г1уц1изе		
19	Жубараб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жубараб предложениялъул х1акъальуль ц1алдохъабазул бич1ч1и г1амльизаби; 2. Журагал предложениял г1уц1изе ругъун гъари	Гъум.99-101		
20	Жубараб сок1к1араб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Жубараб сок1к1араб предложениялъе баян къезе; 2. Сок1к1инальул союзазе баян къезе; 3. Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби	§ 45. Гъум.101-105		
21	Союзал тъеч1ел предложениязуль запятая, т1анк1гун запятая, к1ит1анк1, тире	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Журагал сок1к1араб предложениязуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 47-49. Гъум.109-113		
22	Журагал нахърилъярал предложениял	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Журагал нахърилъярал предложениязе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Гъум.114-115		
23	Нахърилъянинальул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилъяраб предложение	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилъянина-льул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилъяраб предложениялъе баян къезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 50. Гъум.115-117		
24	Нахърилъянинальул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилъяраб предложениялъуль лъалхъул ишараби	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Нахърилъянина-льул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилъяраб предложениялъуль лъалхъул ишараби лъезе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 51. Гъум.117		

25	Нахърилъинальул раг1аби гъеч1ого жуарал нахърилъарал предложенияял	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Нахърилъина-льул раг1аби гъеч1ого жуарал нахърилъарал предложенияял г1уц1изе ц1алдохъаби ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 52. Гъум.119	
26	Калам цебет1езаби. Ишальул кагътал	1	Калам цебет1езаб и	1. Г1арза, автобиография, протокол хъвазе мальизе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Протокол хъвазе	
27	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбильльарааб предложение	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбильльарааб предложенияялтул г1уц1иялъул бицинея4 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 63. Гъум.141-143	
28	Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбильльарааб предложение	1	Г1амльия- льул	1. Цо чанго т1аджубарабгун бугеб жубараб нахъбильльарааб предложенияялтул разбор гъабизе лъай	§ 5. Гъум.	
29	Союз гъеч1ел жуарал предложенияял	1	Ц1ияб дарс мальи	1. Союз гъеч1ел жуарал предложенияязуль лъалхъул ишараби лъезе ругъун гъари; 2. Союз гъеч1ел жуарал предложенияял ц1ализе ругъун гъари	3 предл. г1уц1изе	
30	Союз гъеч1ел жуарал предложенияял	1		1. Союз гъеч1ел жуарал предложенияязул разбор гъабизе ругъун гъари; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	2 предл. разбор гъабизе	
31	Контролияб диктант	1		1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваяльул ва лъалхъул ишараби лъезе бугеб лъаяльул даражা борци	Мальарааб материал такрар гъабизе	
32	Жубараб предложение. Такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Цебе мальарааб материал такрар гъаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Жубараб предложение	
33	Предложенияялтул членал. Такрар гъаби	1	Такрар гъаби	1. Предложенияялтул членал рак1алде щвездари. Предложенияязуль гъел ратизе лъай4 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	Мальарааб материал такрар гъаби	

34	X1асил гъабиялъул дарс	1	X1асил гъаби	1. Малъараб материал тақрар гъаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби			
----	------------------------	---	--------------	--	--	--	--

10 класс

11 класс

Гъаб программаяль X-X1 классалда раҳъдал мац1 малъизе бихъизабун буго анкыидада жаниб қоғозат. Кинабниги к1иго лъаг1алида жаниб - 68 саглат. Т1асиял классазул

программаялда рекъон, авар мац1алъул аслияб курс лъуг1ула V-IX классазда.

Гъединлъидал X-X1 классазда авар мац1 малъиялъул аслияб масъалалъун буго цебехун малъараб программияб материал альул к1вар бугел баянал гъваридго ва г1ат1идго тақрар гъари.

Программаяль гъорлъе рачуна гъал хадур рехсарал бут1аби: практикияб стилистика ва каламалъул культура, лексикология, фразеология, фонетика, бит1ун аби вабит1унхъвай, раг1ул г1уц1и, грамматика ва пунктуация.